

Marisol Garrido Valero:

“La biodinàmica dona resposta a aquesta percepció que hi ha ‘alguna cosa més’”

La Marisol Garrido (Madrid, 1956), doctora enginyera agrònoma amb un doctorat en edafologia, va començar a interessar-se per la biodinàmica els anys '90, arran d'un assaig que va resultar revelador. Des d'aleshores va anar creixent en aquest àmbit fins a fer-se un referent a escala estatal. Molta gent la coneix també per dirigir durant dinou anys l'oficina de certificació Demeter a l'Estat espanyol. Ara, combina la seva activitat com a assessora en la reconversió a agricultura biodinàmica amb la formació, que continua fent-la viatjar arreu. Diu que de moment no té cap intenció de jubilar-se, sinó de continuar ensenyant i compartint el coneixement atresorat durant la seva carrera professional.

TEXT: REDACCIÓ. IMATGES: REBECA MOLERO

En quin moment vas arribar a la biodinàmica?

Quan vaig començar a treballar amb l'agricultura ecològica ja tenia al voltant meu agricultors biodinàmics. Però quan em vaig convèncer completament va ser en un projecte de recerca que comparava diferents tipus de maneig en pastures. Una de les finques era biodinàmica. Els seus sòls tenien unes qualitats excepcionals en tots els aspectes, fins i tot l'activitat biològica, però també la biodiversitat i qualitat alimentària de la pastura. Va ser molt impactant; ni en les millors pastures de muntanya havia vist aquells paràmetres. Era molt extraordinari.

El teu recorregut professional et va portar a la certificació en biodinàmica per Demeter Internacional? Com va anar?

Tot i que des del 1980 ja estava funcionant l'Associació per a l'Agricultura Biodinàmica d'Espanya, la certificació de les finques anava a càrrec de tècnics de l'associació de biodinàmica d'Alemanya, que venien expressament a fer-les. A partir del 2000, l'associació Demeter Internacional -fundada el 1997- ens va demanar que els ajudéssim; jo feia

hi havia al voltant de 20 agricultors certificats. Tinc la teoria que el 2009, quan en Julio Arroyo i jo comencem a fer una formació en biodinàmica per a agricultors professionals, la certificació comença a créixer, a créixer moltíssim. Va ser l'enlairament: ja comencem a fer 30, 50, 100 certificacions... Era molta gent que s'estava formant i que ja podia certificar-se en biodinàmica perquè coneixia els seus principis i les seves pràctiques. A partir de 2013, la nostra associació va rebre el permís de Demeter Internacional per certificar directament.

La normativa Demeter de certificació en biodinàmica va sorgir sobretot en els països del nord d'Europa?

No, no, no, la composició de les 19 associacions que el 1997 van crear Demeter Internacional era molt 'variopinta'. Procedien de països que feia molt de temps que certificaven, com per exemple Egipte i Brasil. També en formava part l'associació de biodinàmica de Nova Zelanda, que es va fundar el 1939! Les primeres normes les havien escrit tres pagesos el 1928, dos eren d'Alemanya i un era de Mèxic. Al cap d'un any, ja hi havia 1.000 agricultors d'arreu del món que s'hi havien adherit. És la certificació més antiga que hi ha a Europa relacionada amb la producció ecològica.

“Els estàndards són internacionals, però cada país pot fer les seves pròpies normes”

els informes d'avaluació de les inspeccions, però la certificació encara anava a càrrec d'aquesta entitat. Al principi vaig estar treballant sola perquè només

Quina relació hi ha entre la normativa de producció ecològica europea i la normativa biodinàmica Demeter?

El reglament europeu de producció agrària ecològica va basar-se en la normativa internacional Demeter; va obviar tot el que era biodinàmic i es va quedar amb la part bàsica. Per això, al principi, el primer reglament europeu protegia el terme biodinàmic a més dels termes ecològic, orgànic i biològic. Al cap d'uns anys es va veure inviable que els organismes de control ecològic poguessin certi-

01. Marisol Garrido.

ficar la biodinàmica, i per això els biodinàmics van tornar al sistema anterior de certificació pròpia. Però van arribar a un doble acord. D'una banda, el reglament explicita que els agricultors ecològics poden utilitzar els preparats biodinàmics. I, d'altra banda, tothom qui se certifica en biodinàmica, també ha d'estar certificat en producció ecològica.

“S'obliga a tenir animals a les finques on es fa aliment per a animals i existeix espai suficient per a la pastura”

S'ha parlat molt de l'obligatorietat d'incloure animals en finques biodinàmiques certificades

La normativa Demeter diu que la certificació Demeter d'empreses agrícoles sense la incorporació d'animals a la granja no és possible. S'obliga a tenir animals a les finques on es fa aliment per a animals i existeix espai suficient per a la pastura a l'aire lliure. Des de fa poc també és obligatori en cultius d'hortalisses amb unitats de parcel·les de més de 40 hectàrees. En la resta de casos, la normativa diu que s'arribi a acords amb ramaders perquè hi hagi animals a la finca en algun moment de l'any o almenys que hi hagi un intercanvi de fems a canvi de zones de pastura o d'aliments de la finca Demeter. Però no t'obliga a ser propietari d'una ramaderia; pots cedir espais a un altre agricultor que tingui els animals en certificació ecològica, no necessàriament Demeter. Si ets tu qui incorpora els animals a la finca, tampoc fa falta que els tinguis certificats en biodinàmica si no en comercialitzes

els productes i són només per a autoconsum. Ara bé, sempre has de complir la seva normativa, que entre moltes altres coses implica que el 70% de l'aliment que els dones ha de ser biodinàmica i el 50% del total ha d'estar produït a la mateixa finca.

Hi ha gent que no està formada en biodinàmica que hi veu un punt d'esoterisme en tota la part dels preparats i la seva aplicació. Què els diries?

El que passa és que estem treballant amb forces vitals. Bé, si consideren esotèriques les forces vitals, aleshores considerarien que els éssers vius són esotèrics! És a dir, una cosa és el nostre cos físic i una altra el que Rudolf Steiner anomenava el cos vital, que és el que fa que estiguem vius. És un cos energètic que ara ja es pot mesurar. Jo no ho veig gens esotèric, simplement és un nivell subtil de matèria, no és la matèria que tu veus i palpes, sinó un altre nivell amb què ha treballat molta gent durant segles. Si les forces vitals dels éssers vius estan en equilibri i harmonia, el cos físic estarà bé.

Rudolf Steiner és el pare de l'antroposofia i de la biodinàmica. Què ens recomanaries llegir d'ell per entrar i comprendre el cor de la biodinàmica?

Per entendre l'essència de la biodinàmica jo llegiria *Curs d'agricultura*, de Steiner, però és difícil. Per començar jo recomano molt el llibre de la Maria Thun *Sembrar, plantar y recolectar con armonía con el cosmos*.

De fet, ben segur el llibre de biodinàmica més consultat i comprat és el calendari de la Maria Thun. Què ens pots dir d'ella?

Quan Rudolf Steiner va morir ella tenia tres anys i, per tant, no va aprendre directament de Steiner, sinó d'un dels seus alumnes predilectes: Günther Wachsmuth. Maria, des que tenia vint anys, va co-

mençar a fer experiments a la seva finca amb el que havia recollit de Wachsmuth en relació amb la lluna. Fins als cinquanta anys va estar recollint dades de les seves investigacions, i va idear el calendari biodinàmic a partir d'aquests assajos, no és una 'entelequia' mental. No tindriem organitzat tot aquest coneixement sense la seva feina. Per mi és una persona per qui sento un gran agraïment.

“El que hem vist des de fa molts anys, també des de l'agricultura ecològica, és que hem de cuidar la terra, però moltíssim!”

Tenint en compte que els preparats biodinàmics utilitzen parts d'animals, creus que la biodinàmica pot ser vegana?

La Maria Thun, que va fer molts estudis fins als darrers anys de la seva vida, va investigar com elaborar els preparats biodinàmics del compost embolicant les plantes en caixes fetes amb branques d'arbres, en lloc de fer els embolcalls d'animals que s'utilitzen normalment. Algunes persones veganes ho han vist adequat.

Com ho veus tu això del veganisme?

Personalment, crec que cada persona té un camí a fer en la seva vida i l'ha de seguir. Els animals domèstics han viscut amb nosaltres des de fa milers d'anys i no podem abandonar-los, ens n'hem de responsabilitzar. D'altra banda, el problema és que quan mengem no ens queda més remei que matar, perquè a la terra hi ha molts éssers vius que moren quan la treballes, hi ha plagues que em vull treure de sobre, en fi... que encara que només mengis vegetals, sempre estàs matant éssers. Són d'un ordre inferior amb relació a altres animals? Per a mi no. Per a mi son tots iguals. I hem de treballar amb ells amb respecte i agraïment perquè ens estan donant la vida.

Catalunya està passant per una sequera molt llarga que està fent patir molt a la pagesia. Com ho veieu des de la biodinàmica?

El que hem vist des de fa molts anys, també des de l'agricultura ecològica, és que hem de cuidar la terra, però moltíssim! O sigui, el sòl ha d'estar super esponjós, súper porós perquè la mica d'aigua que caigui, s'hi quedi. I també cal pensar com hem de fer molts cultius que, amb la bogeria de l'aigua, dècades enrere, es van passar a regadiu i ara potser hauríem de tornar a pensar en com cultivar en secà

o amb poca aigua.

I algun preparat que ens pugui ajudar en aquest sentit?

El preparat de bonyiga, el 500, activa moltíssim la vida del sòl i realment l'estructura, el construeix, l'esponja. És al·lucinant l'efecte que produeix. És tan fàcil fer-lo i aplicar-lo que és una ajuda impressionant perquè el sòl s'espongi, augmenti la seva porositat i pugui retenir millor l'aigua de pluja o de reg.

Quina diferència hi ha entre un compost biodinàmic i un compost tradicional?

Per aconseguir un bon compost, la matèria orgànica a compostar ha de passar per totes les fases de transformació a la seva velocitat, sense forçar. Cada fase activa un element de la natura i fa que el cos vital que té a veure amb aquell element s'integri en el material. Si li falta alguna fase o si hi ha passat massa de pressa, apareixeran plagues i malalties en els cultius que tenen a veure amb la fase que no s'ha integrat. És una mica difícil d'entendre, però la realitat és que ho pots veure. Molts dels fongs i plagues que tenim en els cultius procedeixen de tirar un compost que no s'ha elaborat completament. Tenim sis preparats que ajuden que el procés de compost es faci correctament. Un bon compost

Biodinàmica

VENDA DE PREPARATS I TOTS ELS SEUS COMPONENTS

FORMACIÓ EN AGRICULTURA

CONSULTORIA

DES DE L'ANY 2000 COMPROMESOS AMB L'AGRICULTURA BIODINÀMICA

DREISKEL
Enginyeria en Agricultura Biodinàmica

Entença, 4 43550 Ulldecona (Tarragona)
+34 654 036 644 info@dreiskel.com
www.dreiskel.com

biodinàmic activarà les sis funcions principals del metabolisme dels éssers vius. Per això és tan eficaç. Produeix molt equilibri i, a més, una matèria orgànica molt estable que fa que al cap d'alguns anys puguem disminuir la quantitat de composts a aplicar.

I com ens pot ajudar la biodinàmica amb les terres contaminades per DDT, paraquat o glifosat?

El paraquat és un herbicida ja prohibit que es va fer servir moltíssim en el nostre país durant cinquanta anys o més, i en molta quantitat. S'absorbeix a les argiles de tal manera que no ens en podem desfer. Provoca que les argiles tinguin menys càrregues elèctriques disponibles per retenir els nutrients que necessiten les plantes. És tremend! Baixa la fertilitat potencial del sòl i, d'altra banda, no existeix cap organisme del sòl que el pugui degradar. La part aniònica del glifosat també es queda unida a les argiles en la seva part positiva, però no és per a tota la vida; és quan es desprèn que pot ser perillós. Quan canvia l'equilibri iònic –per una aigua de reg diferent, per un fertilitzant, pel que sigui– el glifosat s'allibera. Però si el sòl és viu, els éssers vius el poden degradar. El problema és si el sòl està bastant mort; per tant, l'important és revitalitzar el sòl com sigui.

“Un bon compost biodinàmic activarà les sis funcions principals del metabolisme dels éssers vius. Per això és tan eficaç”

I com ho fem?

El preparat de Maria Thun, que té versions diferents arreu d'Europa que s'anomenen 'preparats compostos', inclou els sis preparats de compost. Aquest preparat s'està utilitzant a molts països perquè ajuda a la descomposició de molts residus fitosanitaris en els sòls. És una bona eina. Activa fongs que descomponen cel·lulosa i lignina, i equilibra els sòls. I això és el que facilita la descomposició. Es pot aplicar repetidament en una seqüència de tres vegades seguides i al cap de quinze dies o un mes unes altres tres vegades, i encara un altre cop fins que el nivell del fitosanitari baixi.

Quan es va produir l'accident de la central nuclear de Txernòbil, van veure que les finques biodinàmiques del voltant tenien un nivell de radiació més baix que els camps convencionals del costat. Potser és per l'harmonia que produeix en els éssers vius del sòl.

L'any vinent se celebrarà el centenari del naixement de la biodinàmica. Tu com n'has vist l'evolució i quin futur li pronostiques?

Crec que cada vegada més gent pot estar oberta a comprendre el que ensenya la biodinàmica. Hi ha una explosió en el món: a la Xina, a l'Índia, a Llatinoamèrica... el moviment està frenètic. Primer perquè veuen els resultats, també perquè poden comprendre que hi ha altres forces que no pertanyen al món material, i després perquè l'agricultura química té uns límits que cada vegada es veuen més clars i més propers; hem de buscar camins com sigui.

Què creus que aporta la biodinàmica a la gent que s'hi apropa?

Hi ha un grup que ve simplement perquè es vol certificar, però fins i tot aquest grup té alguna cosa dins que està buscant i no sap anomenar. Un altre grup, la gent que no arriba per un tema de mercats, percep que hi ha alguna cosa més enllà del món físic. Altres, han vist que en producció ecològica tenen també una limitació, per exemple alguna plaga que no poden treure's del damunt, i tenen la consciència que hi ha alguna cosa que no estan veient. La biodinàmica dona resposta a aquesta percepció que hi ha 'alguna cosa més'. 🌱

www.calvalls.com
f t i

cal valls
Des de 1978
AGRICULTURA ECOLÒGICA DE QUALTAT

TOMATA D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I BIODINÀMICA

- 100% Natural
- Finques pròpies
- Tomata fresca de < de 10 km
- Dolça i saborosa

ALIMENTA LA TEUA QUALITAT DE VIDA

Camí de la Plana, s/n ES 25264
Vilanova de Bellpuig (Lleida)
Tel. + 34 973 324 125